

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه محقق اردبیلی
دانشکده ادبیات و علوم انسانی
گروه جغرافیای طبیعی

تعیین نواحی مستعد توسعه اکوتوریسم در استان اصفهان با استفاده از GIS

استاد راهنما:

دکتر برومند صلاحی

اساتید مشاور:

مهندس بهرام حاجی عباسی

مهندس علی دولتی مهر

توسط:

اعظم جلالپور

دانشگاه محقق اردبیلی

زمستان ۱۳۹۱

تعیین نواحی مستعد توسعه اکوتوریسم در استان اصفهان با استفاده از GIS

توسط:

اعظم جلالپور

پایان نامه برای اخذ درجه کارشناسی ارشد
در رشته اقلیم شناسی در برنامه ریزی محیطی

از

دانشگاه محقق اردبیلی

اردبیل - ایران

ارزیابی و تصویب شده توسط کمیته پایان نامه با درجه: .....

دکتر ..... (استاد راهنما و رئیس کمیته)..... استاد

دکتر ..... (داور داخلی)..... دانشیار

دکتر ..... (استاد مشاور)..... استادیار

زمستان - ۱۳۹۱

تقدیم به پدر و مادرم

که از نگاهشان صلابت

از رفتارشان محبت

و از صبرشان ایستادگی را آموختم

سپاس بی‌کران پروردگار یکتا را که هستی‌مان بخشید و به طریق علم و دانش رهنمونمان شد و به همنشینی رهروان علم و دانش مفتخرمان نمود و خوشه‌چینی از علم و معرفت را روزیمان ساخت. نمی‌توانم معنایی بالاتر از تقدیر و تشکر بر زبانم جاری سازم و سپاس خود را در وصف استادان خویش آشکار نمایم، که هر چه گویم و سرایم، کم گفته‌ام. اما از آنجایی که تجلیل از استاد، سپاس از انسانی است که هدف و غایت آفرینش را تامین می‌کند و سلامت امانت‌هایی را که به دستش سپرده‌اند، تضمین؛ بر حسب وظیفه و از باب "من لم یشکر المنعم من المخلوقین لم یشکر الله عزّ و جلّ": از استاد با کمالات و شایسته؛ جناب آقای دکتر برومند صلاحی که در کمال سعه صدر، با حسن خلق و فروتنی، از هیچ کمکی در این عرصه بر من دریغ ننمودند و زحمت راهنمایی این رساله را بر عهده گرفتند؛ از اساتید صبور و با تقوا، جناب آقای بهرام حاجی عباسی و جناب آقای علی دولتی مهر، که زحمت مشاوره این رساله را در حالی متقبل شدند که بدون مساعدت آنها، این پروژه به نتیجه مطلوب نمی‌رسید؛ و از استاد فرزانه و دلسوز؛ جناب آقای دکتر بهروز سبحانی که زحمت داوری این رساله را متقبل شدند؛ کمال تشکر و قدردانی را دارم. همچنین از پدر و مادر عزیزم... این دو معلم بزرگوارم... که همواره بر کوتاهی و درشتی من، قلم عفو کشیده و کریمانه از کنار غفلت‌هایم گذشته‌اند و در تمام عرصه‌های زندگی یار و یآوری بی‌چشم داشت برای من بوده‌اند سپاسگزاری می‌نمایم و بوسه‌ای بر دستهای پینه بسته‌شان که ثمره تلاش برای افتخار من است می‌زنم، باشد که این خردترین، بخشی از زحمات آنان را سپاس گوید.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول .....
۱-۱	۱-۱- مقدمه .....
۲-۱	۲-۱- شرح و بیان مسأله پژوهش .....
۳-۱	۳-۱- سوال پژوهش .....
۴-۱	۴-۱- هدف و ضرورت پژوهش .....
۵-۱	۵-۱- پیشینه پژوهش .....
۶-۱	۶-۱- روش پژوهش و مراحل آن .....
۷-۱	۷-۱- ابزار تجزیه و تحلیل اطلاعات .....
۸-۱	۸-۱- مشکلات و محدودیت های پژوهش .....
۱۵	فصل دوم .....
۱۵	تعاریف .....
۱-۲	۱-۲- مقدمه ای بر توریسم .....
۲-۲	۲-۲- توسعه پایدار .....
۳-۲	۳-۲- گردشگری پایدار .....
۴-۲	۴-۲- شاخص اصلی گردشگری پایدار .....
۵-۲	۵-۲- اکوتوریسم .....
۶-۲	۶-۲- اهمیت اکوتوریسم .....
۷-۲	۷-۲- اکوتوریسم فصلی .....
۱-۷-۲	۱-۷-۲- اکوتوریسم تابستانی .....
۲-۷-۲	۲-۷-۲- اکوتوریسم زمستانی .....
۸-۲	۸-۲- اکوتوریسم پایدار .....
۹-۲	۹-۲- اصول زیربنایی در اکوتوریسم پایدار .....
۱۰-۲	۱۰-۲- فاکتورهای کلیدی لازم برای اکوتوریسم پایدار .....

- ۲۳ ..... ۱۱-۲- اکوتوریسم و اثرات مثبت آن
- ۲۴ ..... ۱۲-۲- خطرات ناشی از اکوتوریسم
- ۲۵ ..... ۱-۱۲-۲- اکوتوریسم و آلودگیهای محیطی
- ۲۵ ..... ۲-۱۲-۲- اثر اکوتوریسم بر ساحل دریا و کرانه رودها
- ۲۷ ..... ۳-۱۲-۲- آلودگی جنگلها، پارکها و دشتها
- ۲۹ ..... ۱-۳- موقعیت جغرافیایی منطقه
- ۲۹ ..... ۱-۱-۳- موقعیت ریاضی:
- ۲۹ ..... ۲-۱-۳- موقعیت نسبی:
- ۲۹ ..... ۳-۱-۳- موقعیت طبیعی:
- ۳۱ ..... ۲-۳- ژئومورفولوژی استان اصفهان:
- ۳۱ ..... ۳-۳- توپوگرافی استان اصفهان:
- ۳۱ ..... ۱-۳-۳- قسمت جلگه ای:
- ۳۲ ..... ۲-۳-۳- قسمت کوهستانی:
- ۳۲ ..... ۴-۳- آب و هوای استان اصفهان:
- ۳۳ ..... ۱-۴-۳- آب و هوای بیابانی:
- ۳۳ ..... ۲-۴-۳- آب و هوای نیمه بیابانی:
- ۳۳ ..... ۳-۴-۳- آب و هوای نیمه مرطوب سرد:
- ۳۳ ..... ۵-۳- منابع رطوبتی استان اصفهان:
- ۳۴ ..... ۱-۵-۳- آبهای سطحی:
- ۳۴ ..... ۱-۱-۵-۳- زاینده رود:
- ۳۴ ..... ۲-۱-۵-۳- رودخانه مرغاب:
- ۳۵ ..... ۳-۱-۵-۳- رودخانه گندمان:
- ۳۵ ..... ۴-۱-۵-۳- رودخانه اناربار:
- ۳۵ ..... ۵-۱-۵-۳- باتلاق گاوخونی:
- ۳۶ ..... ۲-۵-۳- آبهای زیر زمینی:

- ۳-۶- خاک استان اصفهان ۳۶
- ۳-۶-۱- عوامل و فرآیندهای خاکساز در سطح استان: ۳۶
- ۳-۶-۲- تقسیم بندی انواع خاک ۳۶
- ۳-۶-۱-۲- خاکهای رسوبی بافت ریز ۳۶
- ۳-۶-۲-۲- خاکهای قهوه‌ای: ۳۷
- ۳-۶-۳-۲- خاکهای سیروزوم: ۳۷
- ۳-۶-۴-۲- خاکهای خاکستری و سرخ بیابانی: ۳۷
- ۳-۷- پوشش گیاهی استان اصفهان: ۳۸
- ۳-۸- جمعیت و اشتغال در استان ۳۸
- ۳-۹- جاذبه های گردشگری ۳۹
- ۳-۹-۱- جاذبه های طبیعی شهرستان آران و بیدگل ۴۰
- ۳-۹-۱-۱- موقعیت جغرافیایی شهرستان آران و بیدگل ۴۰
- ۳-۹-۲-۱- جاذبه های طبیعی ۴۱
- ۳-۹-۱-۲-۱- دریاچه نمک ۴۱
- ۳-۹-۲-۲-۱- پارک ملی کویر ۴۱
- ۳-۹-۲-۹-۲- جاذبه های گردشگری شهرستان اردستان ۴۱
- ۳-۹-۲-۱-۲-۹-۱- موقعیت جغرافیایی شهرستان اردستان ۴۲
- ۳-۹-۲-۲-۹-۲- جاذبه های طبیعی ۴۲
- ۳-۹-۲-۲-۹-۱- چشمه آبگرم آب ریس ۴۲
- ۳-۹-۲-۲-۹-۲- کویر دق سرخ ۴۲
- ۳-۹-۲-۲-۳- منطقه شکار ممنوع کهیاز ۴۲
- ۳-۹-۳- جاذبه های گردشگری شهرستان اصفهان ۴۳
- ۳-۹-۳-۱- موقعیت جغرافیایی شهرستان اصفهان ۴۳
- ۳-۹-۳-۲- جاذبه های طبیعی ۴۳
- ۳-۹-۳-۱-۲-۳- تالاب گاوخونی ۴۳

- ۳-۹-۳-۲- چشمه آبگرم ورتون ۴۴
- ۳-۹-۳-۳- چشمه پاچنار ۴۴
- ۳-۹-۳-۴- پارک ملی کلاه قاضی ۴۴
- ۳-۹-۴- جاذبه های گردشگری شهرستان برخوار و میمه و شاهین شهر ۴۴
- ۳-۹-۴-۱- موقعیت جغرافیایی شهرستان برخوار و میمه ۴۵
- ۳-۹-۴-۲- جاذبه های طبیعی ۴۵
- ۳-۹-۴-۱- منطقه حفاظت شده موته ۴۵
- ۳-۹-۴-۲- غار آهکی کلهرود ۴۵
- ۳-۹-۵- جاذبه های گردشگری شهرستان تیران و کرون ۴۶
- ۳-۹-۵-۱- موقعیت جغرافیایی شهرستان تیران و کرون ۴۶
- ۳-۹-۵-۲- جاذبه های طبیعی ۴۶
- ۳-۹-۵-۱- رودخانه مرغاب ۴۶
- ۳-۹-۵-۲- پناهگاه قمیشلو ۴۶
- ۳-۹-۶- جاذبه های گردشگری شهرستان چادگان ۴۷
- ۳-۹-۶-۱- موقعیت جغرافیایی شهرستان چادگان ۴۷
- ۳-۹-۶-۲- جاذبه های طبیعی ۴۷
- ۳-۹-۶-۱- دره دالان کوه ۴۷
- ۳-۹-۶-۲- رودخانه، سد، دریاچه زاینده رود: ۴۸
- ۳-۹-۷- جاذبه های گردشگری خوانسار ۴۸
- ۳-۹-۷-۱- موقعیت جغرافیایی شهرستان خوانسار ۴۸
- ۳-۹-۷-۲- جاذبه های طبیعی ۴۸
- ۳-۹-۷-۱- گلستان کوه ۴۸
- ۳-۹-۷-۲- غار اشکفت یا اشکافت ۴۹
- ۳-۹-۷-۳- رودخانه خوانسار ۴۹
- ۳-۹-۸- جاذبه های گردشگری شهرستان خمینی شهر ۴۹

- ۴۹.....موقعیت جغرافیایی شهرستان خمینی شهر ۱-۸-۹-۳
- ۵۰.....جاذبه های طبیعی ۲-۸-۹-۳
- ۵۰.....چشمه لادر ۱-۲-۸-۹-۳
- ۵۰.....جاذبه های گردشگری شهرستان سمیرم ۹-۹-۳
- ۵۰.....موقعیت جغرافیایی شهرستان سمیرم ۱-۹-۹-۳
- ۵۰.....جاذبه های طبیعی ۲-۹-۹-۳
- ۵۰.....آبشار سمیرم ۱-۲-۹-۹-۳
- ۵۱.....آبشار و پارک تفرچه ۲-۲-۹-۹-۳
- ۵۱.....آبشار بی بی سیدان ۳-۲-۹-۹-۳
- ۵۱.....تفرجگاه چالقا ۴-۲-۹-۹-۳
- ۵۱.....غار دنگزلو (خوکی) ۵-۲-۹-۹-۳
- ۵۲.....جاذبه های گردشگری شهرستان شهرضا ۱۰-۹-۳
- ۵۲.....موقعیت جغرافیایی شهرستان شهرضا ۱-۱۰-۹-۳
- ۵۲.....جاذبه های طبیعی ۲-۱۰-۹-۳
- ۵۲.....درخت گردو ۱-۲-۱۰-۹-۳
- ۵۲.....پارک ملی کلاه قاضی ۲-۲-۱۰-۹-۳
- ۵۳.....غار شاه قنداب ۳-۲-۱۰-۹-۳
- ۵۳.....جاذبه های گردشگری شهرستان فریدون شهر ۱۱-۹-۳
- ۵۳.....موقعیت جغرافیایی فریدون شهر ۱-۱۱-۹-۳
- ۵۴.....جاذبه های طبیعی ۲-۱۱-۹-۳
- ۵۴.....آبشار پونه زار یا بید نیانی ۱-۲-۱۱-۹-۳
- ۵۴.....دشت لاله های واژگون ۲-۲-۱۱-۹-۳
- ۵۴.....تنگ حنا ۳-۲-۱۱-۹-۳
- ۵۴.....غار گوگان ۴-۲-۱۱-۹-۳
- ۵۵.....غار اشکاف تله ۵-۲-۱۱-۹-۳

- ۵۵ ..... ۳-۹-۱۱-۲-۶- کوهِ پیر هشتاد
- ۵۵ ..... ۳-۹-۱۲- جاذبه های گردشگری شهرستان فریدن
- ۵۵ ..... ۳-۹-۱۲-۱- موقعیت جغرافیایی شهرستان فریدن
- ۵۶ ..... ۳-۹-۱۲-۲- جاذبه های طبیعی
- ۵۶ ..... ۳-۹-۱۲-۱- گلستان کوه دره بید
- ۵۶ ..... ۳-۹-۱۲-۲- چشمه افوس
- ۵۶ ..... ۳-۹-۱۳- جاذبه های گردشگری شهرستان فلاورجان
- ۵۶ ..... ۳-۹-۱۳-۱- موقعیت جغرافیایی شهرستان فلاورجان
- ۵۶ ..... ۳-۹-۱۳-۲- جاذبه های طبیعی
- ۵۶ ..... ۳-۹-۱۳-۱- غار کوکولو
- ۵۷ ..... ۳-۹-۱۴- جاذبه های گردشگری شهرستان کاشان
- ۵۷ ..... ۳-۹-۱۴-۱- موقعیت جغرافیایی شهرستان کاشان
- ۵۷ ..... ۳-۹-۱۴-۲- جاذبه های طبیعی
- ۵۷ ..... ۳-۹-۱۴-۱- چشمه سلیمانیه
- ۵۷ ..... ۳-۹-۱۴-۲- منطقه نیاسر
- ۵۸ ..... ۳-۹-۱۴-۳- روستای تاریخی ایبانه
- ۵۸ ..... ۳-۹-۱۴-۴- منطقه قمصر
- ۵۹ ..... ۳-۹-۱۵- جاذبه های گردشگری شهرستان گلپایگان
- ۵۹ ..... ۳-۹-۱۵-۱- موقعیت جغرافیایی شهرستان گلپایگان
- ۵۹ ..... ۳-۹-۱۵-۲- جاذبه های طبیعی
- ۵۹ ..... ۳-۹-۱۵-۱- منطقه حفاظت شده موته
- ۵۹ ..... ۳-۹-۱۵-۲- رودخانه گلپایگان
- ۶۰ ..... ۳-۹-۱۶- جاذبه های گردشگری شهرستان لنجان
- ۶۰ ..... ۳-۹-۱۶-۱- موقعیت جغرافیایی شهرستان لنجان
- ۶۰ ..... ۳-۹-۱۶-۲- جاذبه های طبیعی

- ۶۰ ..... ۳-۹-۱۶-۲-۱- پارک ساحلی زرین شهر
- ۶۱ ..... ۳-۹-۱۶-۲-۲- دریاچه قایق رانی حسین آباد (بابا شیخ علی)
- ۶۱ ..... ۳-۹-۱۶-۲-۳- آبشار شاهلولاک (شاهلرا)
- ۶۲ ..... ۳-۹-۱۷-۱- جاذبه های گردشگری شهرستان مبارکه
- ۶۲ ..... ۳-۹-۱۷-۱- موقعیت جغرافیایی شهرستان مبارکه
- ۶۲ ..... ۳-۹-۱۷-۲- جاذبه های طبیعی
- ۶۲ ..... ۳-۹-۱۷-۲-۱- سواحل زاینده رود
- ۶۳ ..... ۳-۹-۱۷-۲-۲- غارهای قله بزی
- ۶۳ ..... ۳-۹-۱۸-۱- جاذبه های گردشگری شهرستان نائین و خور و بیابانک
- ۶۳ ..... ۳-۹-۱۸-۱- موقعیت جغرافیایی شهرستان نائین
- ۶۳ ..... ۳-۹-۱۸-۲- جاذبه های طبیعی
- ۶۳ ..... ۳-۹-۱۸-۲-۱- روستاهای گرمه و مصر
- ۶۴ ..... ۳-۹-۱۸-۲-۲- کویر عروسان
- ۶۴ ..... ۳-۹-۱۸-۲-۳- دشت کویر
- ۶۴ ..... ۳-۹-۱۹-۱- جاذبه های گردشگری شهرستان نجف آباد
- ۶۴ ..... ۳-۹-۱۹-۱- موقعیت جغرافیایی شهرستان نجف آباد
- ۶۴ ..... ۳-۹-۱۹-۲- جاذبه های طبیعی
- ۶۴ ..... ۳-۹-۱۹-۲-۱- رودخانه مرغاب
- ۶۵ ..... ۳-۹-۱۹-۲-۲- پارک کوهستان
- ۶۵ ..... ۳-۹-۲۰-۱- جاذبه های گردشگری شهرستان نطنز
- ۶۵ ..... ۳-۹-۲۰-۱- موقعیت جغرافیایی شهرستان نطنز
- ۶۶ ..... ۳-۹-۲۰-۲- جاذبه های طبیعی
- ۶۶ ..... ۳-۹-۲۰-۲-۱- منطقه شکار ممنوع کرکس
- ۶۶ ..... ۳-۹-۲۰-۲-۲- شکارگاه عباس آباد
- ۶۶ ..... ۳-۹-۲۰-۲-۳- منطقه شکار ممنوع کهپاز

- ۳-۹-۲۰-۲-۴- درخت چنار چند صد ساله ۶۷
- ۴-۱- آسایش زیست اقلیمی ۶۹
- ۴-۲- مواد و روشها ۷۰
- ۴-۲-۱- شاخص زیست اقلیمی بیکر ۷۰
- ۴-۲-۲- بررسی بیوکلیمای انسانی استان اصفهان به روش بیکر به منظور جذب گردشگر ۷۴
- ۴-۲-۲-۱- بررسی بیوکلیمای انسانی ایستگاه اصفهان به روش بیکر به منظور جذب گردشگر ۷۴
- ۴-۲-۲-۲- بررسی بیوکلیمای انسانی ایستگاه اردستان به روش بیکر به منظور جذب گردشگر ۷۵
- ۴-۲-۲-۳- بررسی بیوکلیمای انسانی ایستگاه داران به روش بیکر به منظور جذب گردشگر ۷۶
- ۴-۲-۲-۴- بررسی بیوکلیمای انسانی ایستگاه کبوتر آباد به روش بیکر به منظور جذب گردشگر ۷۷
- ۴-۲-۲-۵- بررسی بیوکلیمای انسانی ایستگاه کاشان به روش بیکر به منظور جذب گردشگر ۷۸
- ۴-۲-۲-۶- بررسی بیوکلیمای انسانی ایستگاه خور و بیابانک به روش بیکر به منظور جذب گردشگر ۷۹
- ۴-۲-۲-۷- بررسی بیوکلیمای انسانی ایستگاه گلپایگان به روش بیکر به منظور جذب گردشگر ۸۰
- ۴-۲-۲-۸- بررسی بیوکلیمای انسانی ایستگاه نائین به روش بیکر به منظور جذب گردشگر ۸۱
- ۴-۲-۲-۹- بررسی بیوکلیمای انسانی ایستگاه نطنز به روش بیکر به منظور جذب گردشگر ۸۲
- ۴-۲-۲-۱۰- بررسی بیوکلیمای انسانی ایستگاه شهرضا به روش بیکر به منظور جذب گردشگر ۸۳
- ۴-۲-۲-۱۱- بررسی بیوکلیمای انسانی ایستگاه شرق اصفهان به روش بیکر به منظور جذب گردشگر ۸۴
- ۴-۳- ورود اطلاعات به محیط سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) و تشکیل پایگاه اطلاعاتی ۸۵
- ۴-۳-۱- ورود داده ها ۸۶
- ۴-۳-۲- تحلیل داده ها ۸۶
- ۴-۴- مدل بولین ۹۰
- ۴-۴-۱- پهنه های مناسب دامنه نوردی ۱۰۴
- ۴-۴-۲- پهنه های مناسب ورزشهای زمستانی (اسکی و برف نوردی) ۱۰۵
- ۴-۴-۳- پهنه های مناسب طبیعت گردی ۱۰۶
- ۴-۴-۴- پهنه های مناسب ورزشهای آبی و ماهیگیری ۱۰۷
- ۴-۴-۵- پهنه بندی فعالیت اکوتوریستی طبیعت درمانی ۱۰۷

- ۱۰۸ ..... ۶-۴-۴- پهنه های مناسب کوهنوردی
- ۱۱۸ ..... ۶-۴- جمع بندی و نتیجه گیری، ارائه پیشنهادها
- ۱۱۸ ..... ۱-۶-۴- جمع بندی و نتیجه گیری
- ۱۱۹ ..... ۱-۱-۶-۴- موانع توسعه صنعت گردشگری در استان
- ۱۱۹ ..... ۲-۱-۶-۴- راههای گسترش صنعت توریسم در منطقه مورد مطالعه
- ۱۲۱ ..... ۷-۴- پیشنهادها
- ۱۲۱ ..... ۸-۴- کاربرد نتایج پژوهش

فهرست جداول

صفحه

عنوان

۷۱	جدول شماره (۱-۴) درجات قدرت خنک کنندگی محیط و آستانه‌های بیوکلیمایی بر حسب روش بیکر
۷۲	جدول شماره (۲-۴) نام، ارتفاع و موقعیت ایستگاه‌های سینوپتیک مورد مطالعه
۷۴	جدول شماره (۳-۴) نتایج ارزیابی شاخص بیکر در ایستگاه اصفهان
۷۵	جدول شماره (۴-۴) نتایج ارزیابی شاخص بیکر در ایستگاه اردستان
۷۶	جدول شماره (۵-۴) نتایج ارزیابی شاخص بیکر در ایستگاه داران
۷۷	جدول شماره (۶-۴) نتایج ارزیابی شاخص بیکر در ایستگاه کبوترآباد
۷۸	جدول شماره (۷-۴) نتایج ارزیابی شاخص بیکر در ایستگاه کاشان
۷۹	جدول شماره (۸-۴) نتایج ارزیابی شاخص بیکر در ایستگاه خور و بیابانک
۸۰	جدول شماره (۹-۴) نتایج ارزیابی شاخص بیکر در ایستگاه گلپایگان
۸۱	جدول شماره (۱۰-۴) نتایج ارزیابی شاخص بیکر در ایستگاه نائین
۸۲	جدول شماره (۱۱-۴) نتایج ارزیابی شاخص بیکر در ایستگاه نطنز
۸۳	جدول شماره (۱۲-۴) نتایج ارزیابی شاخص بیکر در ایستگاه شهرضا
۸۴	جدول شماره (۱۳-۴) نتایج ارزیابی شاخص بیکر در ایستگاه شرق اصفهان
۱۱۳	جدول شماره (۱۴-۴) لایه‌های اطلاعاتی مورد استفاده در فعالیتهای اکوتوریستی مورد بررسی
۱۱۳	جدول شماره (۱۵-۴) تابع مورد استفاده برای ترکیب لایه‌های اطلاعاتی در هر یک از فعالیتهای اکوتوریستی

فهرست تصاویر

صفحه

عنوان

- ۱۸ شکل شماره (۱-۲) شاخص های اصلی گردشگری پایدار
- ۳۰ شکل شماره (۱-۳) موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه
- ۷۳ شکل شماره (۱-۴) موقعیت جغرافیایی ایستگاه های سینوپتیک مورد مطالعه
- ۸۹ شکل شماره (۲-۴) پهنه بندی آسایش انسان با شاخص بیکر در فروردین ماه استان اصفهان
- ۹۰ شکل شماره (۳-۴) پهنه بندی آسایش انسان با شاخص بیکر در اردیبهشت ماه استان اصفهان
- ۹۱ شکل شماره (۴-۴) پهنه بندی آسایش انسان با شاخص بیکر در خرداد ماه استان اصفهان
- ۹۲ شکل شماره (۵-۴) پهنه بندی آسایش انسان با شاخص بیکر در تیر ماه استان اصفهان
- ۹۳ شکل شماره (۶-۴) پهنه بندی آسایش انسان با شاخص بیکر در مرداد ماه استان اصفهان
- ۹۴ شکل شماره (۷-۴) پهنه بندی آسایش انسان با شاخص بیکر در شهریور ماه استان اصفهان
- ۹۵ شکل شماره (۸-۴) پهنه بندی آسایش انسان با شاخص بیکر در مهر ماه استان اصفهان
- ۹۶ شکل شماره (۹-۴) پهنه بندی آسایش انسان با شاخص بیکر در آبان ماه استان اصفهان
- ۹۷ شکل شماره (۱۰-۴) پهنه بندی آسایش انسان با شاخص بیکر در آذر ماه استان اصفهان
- ۹۸ شکل شماره (۱۱-۴) پهنه بندی آسایش انسان با شاخص بیکر در دی ماه استان اصفهان
- ۹۹ شکل شماره (۱۲-۴) پهنه بندی آسایش انسان با شاخص بیکر در بهمن ماه استان اصفهان
- ۱۰۰ شکل شماره (۱۳-۴) پهنه بندی آسایش انسان با شاخص بیکر در اسفند ماه استان اصفهان
- ۱۰۹ شکل شماره (۱۴-۴) پهنه های مناسب دامنه نوردی و مشاهده چشم اندازهای طبیعی استان اصفهان
- ۱۱۰ شکل شماره (۱۵-۴) پهنه های مناسب ورزش های زمستانی استان اصفهان
- ۱۱۱ شکل شماره (۱۶-۴) پهنه های مناسب طبیعت گردی استان اصفهان
- ۱۱۲ شکل شماره (۱۷-۴) مکان های مناسب ورزش های آبی و ماهیگیری استان اصفهان
- ۱۱۳ شکل شماره (۱۸-۴) نقاط مناسب طبیعت درمانی استان اصفهان
- ۱۱۴ شکل شماره (۱۹-۴) پهنه های مناسب کوه نوردی استان اصفهان
- ۱۱۷ شکل شماره (۲۰-۴) پهنه های مستعد اکوتوریسم استان اصفهان

فصل اول

کلیات پژوهش

امروزه یکی از تحولات اجتماعی در جوامع معاصر، پدیدار شدن اوقات فراغت به عنوان یکی از نیازمندی‌های اساسی جوامع معاصر و ملزومی برای تاب آوردن زندگی تحت سیطره تکنولوژی است. در راستای این امر، گردشگری به عنوان یکی از شیوه‌های گذراندن اوقات فراغت گسترش و توسعه یافته است. گردشگری و اوقات فراغت در عصر پسامدرن به عنوان یک حق محسوب گردیده و به پایه‌های زندگی و هستی انسان بدل گشته است (پاپلی یزدی و سقایی، ۱۳۸۲). توریسم در جهان صنعتی امروز به سرعت در حال رشد است و به عنوان منبع درآمدی مهم برای بسیاری از کشورهای در حال توسعه محسوب می‌شود (اپلرود، ۱۳۸۶). توریسم از مهم‌ترین فعالیت‌های انسانی معاصر است که همراه با بوجود آوردن تغییرات شگرف در سیمای زمین، اوضاع سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، منش و روش زندگی انسان‌ها را دگرگون می‌سازد (محلای، ۱۳۸۰). توریسم هم مانند یک علم و صنعت برای رشد و پیشرفت خود نیاز به پژوهش دارد و نخستین گام برای ارتقاء صنعت توریسم شناخت جاذبه‌های توریستی است (رهنمایی، ۱۳۶۹).

براساس برآورد WTO در حالی که رشد عمومی صنعت توریسم برای نخستین دهه پیش‌رو (۲۰۰۰ تا ۲۰۱۰) بین ۴/۳ تا حداکثر ۶/۷ درصد پیش‌بینی می‌شود، یافته‌های موجود بیانگر آن است که بیشترین قسمت از این رشد در بخش اکوتوریسم به وقوع پیوسته و به طور کلی رشد این بخش بین ۱۰ تا ۳۰ درصد خواهد بود. به این ترتیب انتظار می‌رود تا یک دهه دیگر شمار طبیعت‌گردان که اکنون ۷ درصد از کل مسافران جهان را شامل می‌شود، به بیش از ۲۰ درصد برسد (کرمی، ۱۳۸۲). رویکرد به اکوتوریسم به عنوان الگوی فضایی گردشگری در طبیعت، امروزه مورد توجه فراوانی قرار گرفته است. اکوتوریسم می‌رود تا در قرن بیست‌ویکم بسیاری از فضاهای جغرافیایی را تحت تاثیر قرار داده و الگوی فضایی جدیدی را در نواحی مختلف ایجاد نماید (رخشانی نسب و ضرابی، ۱۳۸۸).

یکی از راهکارها برای گسترش صنعت اکوتوریسم، شناسایی هر چه بهتر مناطق مختلفی است که استعداد گردشگری طبیعت را دارند و همچنین برنامه‌ریزی دقیق برای امکان‌سنجی این مناطق به لحاظ قدرت جذب اکوتوریست و ایجاد گردشگاه‌های مختلف و امکانات زیربنایی برای آن‌ها است (شایان و پارسائی، ۱۳۸۶). بنابراین GIS به عنوان گزینه‌ای برتر جهت شناسایی جاذبه‌های طبیعی، فرهنگی، تاریخی و برنامه‌ریزی

اکوتوریسم که می‌توان با استفاده از آن به جمع‌بندی و ارزیابی داده‌ها، سنجش و رتبه‌بندی‌های دارای توان بالقوه اکوتوریسم و در نهایت تولید نقشه پهنه‌های مناسب اکوتوریسم پرداخت.

ضرورت و اهمیت این تحقیق از آنجا ناشی می‌شود که با شناسایی و ارزیابی جایگاه گردشگری و بررسی نقاط قوت و ضعف موجود در منطقه، از دل تهدیدها، فرصت‌هایی را برای توسعه این صنعت و بهبود وضعیت آن فراهم آورد.

۱-۲- شرح و بیان مسأله پژوهش

امروزه صنعت توریسم در دنیا، یکی از منابع مهم درآمد و در عین حال از عوامل مؤثر در تبادلات فرهنگی بین کشورهاست و به عنوان گسترده‌ترین صنعت خدماتی جهان حائز جایگاه ویژه‌ای است؛ از این رو بسیاری از کشورها در رقابتی نزدیک و فشرده، در پی افزایش بیش از پیش منافع و عواید خود از این فعالیت بین‌المللی هستند (کاظمی، ۱۳۸۶). همچنین در حال حاضر بسیاری از کشورها منافع اقتصادی و اجتماعی خود را از گردشگری دریافت می‌کنند و درآمدهای گردشگری را برای توسعه زیر ساخت‌های منطقه به کار می‌برند (اکل^۱ و کاستا^۲، ۱۹۹۶). گردشگری یکی از بزرگ‌ترین صنایع دنیا است و بخش عمده‌ای از اقتصاد جهانی، به آن وابسته است. رشد فزاینده شهرنشینی و رویکرد به جغرافیای اوقات فراغت در دهه‌های اخیر سبب شده است که توجه به صنعت گردشگری به عنوان بزرگ‌ترین و متنوع‌ترین صنعت و نیز به عنوان هدفی قابل حصول در فرآیند توسعه پایدار، مورد توجه بسیاری از کشورها قرار گیرد. فرآورده‌های صنعت گردشگری نه تنها مولد سود، بلکه به مثابه وسیله تحول اجتماعی، فرهنگی و ایجاد توازن و تعادل مناطق شناخته می‌شود (درام و مور، ۱۳۸۸). اما اگر این صنعت بدون ملاحظات زیست محیطی، اجتماعی و اقتصادی توسعه یابد، ممکن است در ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی - اجتماعی و زیست محیطی آسیب‌های جدی و جبران ناپذیری را به وجود آورد. با توجه به این مسأله، اصطلاح گردشگری پایدار مطرح می‌شود (کاظمی، ۱۳۸۶). گردشگری پایدار بر ضرورت استفاده و توسعه منابع گردشگری در یک راه سالم تاکید می‌کند و هم زمان تمهیداتی فراهم می‌کند که منابع برای استفاده نسل‌های آینده باقی بماند. توسعه و

1.Eccles

2.Costa

مدیریت گردشگری به طوری که با محیط زیست سازگار باشد، عامل مهم در به دست آوردن توسعه پایدار گردشگری است (رضوانی، ۱۳۸۷).

سیاست توسعه پایدار توریسم، امروزه یک رویکرد عمومی است که از طریق دولت مورد توجه قرار گرفته است تا توریسم از لحاظ بوم شناسی در طولانی مدت قابل قبول و از لحاظ مالی خود کفا و از نظر دیدگاه‌های اجتماعی و اخلاقی برای جوامع محلی مفید و نوید بخش باشد. بنابراین، توریسم باید بخشی از محیط طبیعی، فرهنگی و انسانی باشد تا تعادل بین آن‌ها را حفظ کند (آلتینای^۱ و حسین^۲، ۲۰۰۵). این شیوه از توریسم بر مشارکت جامعه محلی در برنامه‌ریزی‌ها تاکید دارد و سعی دارد ساکنین را در منافع حاصل از توریسم مشارکت دهد. "اصولا سیاست‌های گردشگری باید به ارتقای استانداردهای زندگی مردم مناطق مورد بازدید و رفع نیازهای آنان کمک کند" (کاظمی، ۱۳۸۰).

یکی از بخش‌هایی که در صنعت توریسم مورد توجه گردشگران و جهانگردان قرار گرفته است، صنعت اکوتوریسم است. توسعه اکوتوریسم می‌تواند با ایجاد فرصت‌های شغلی منافع اقتصادی بی‌شماری را به طور مستقیم متوجه مردم بومی کشورها کند. اکوتوریسم از بنیان‌های توسعه پایدار جوامع و راهی برای حفظ چشم‌اندازها و ذخایر طبیعی است که بیش از تأسیسات رفاهی و اقامتی به منابع انسانی نیاز دارد به همین دلیل نیازی به جذب سرمایه‌گذاری‌های سنگین ندارد (صفری، ۱۳۸۹).

بدون آگاهی و شناخت پتانسیل‌ها در هر منطقه، امکان برنامه‌ریزی وجود نخواهد داشت. در واقع شناخت پتانسیل‌های هر منطقه به محقق این امکان را می‌دهد تا براساس وضع موجود و توان منطقه متناسب با آن توسعه و جهت آن را شناسایی کند (رضوانی، ۱۳۸۰).

اکوتوریسم در ایران یک منبع اقتصادی کم نظیر و بسیار مستعد است. علی‌رغم این توانایی تاکنون توجه جدی با این صنعت روبه رشد نشده و لذا، اقدامات مؤثری در جهت شناسایی و معرفی این جاذبه‌های طبیعی به مردم ایران و دنیا انجام نگرفته است. در استان اصفهان علی‌رغم داشتن پتانسیل‌های قوی گردشگری و خصوصا اکوتوریستی که نمونه آن را حداقل در ایران مرکزی کمتر می‌توان دید، هیچ گونه برنامه جامع و اندیشیده شده‌ای در جهت حفظ طبیعت بکر و زیبا و جاذبه‌های گردشگری آنان انجام نگرفته است. در این

---

1. Altinay

2. Husain